

БЕН ГОЛОСОВКЕР

ПЈЕВАЊА РОБОВИМА И РОБИЊАМА

(I–IV)

I

Пошто остависмо тло Боливије, дилувијално, и уђосмо у Аргентину,
у покрајину Хухуј, са брдима ребрастим, и црвеним попут ракова,
снићемо стварност, а живјети снове, то јест приповедати историју
ину.

Уста нам пуна коке, грло слободе, срце љубави а трбуси знакова.

Овуда је некоћ саобраћао ускотрачни влак, крцат боксита рудом,
вјероватно једном, највише двапут седмично. Колодвор проквашен.
Пола сата, три фртаља, или читаву уру, возић путнике чека. Чудо!
Локомотива, послушна, кисне код уцерице, зове Индихену да уз-
јаше!

Ибара Грасо¹ тврди, не у *Lenguas indihenas*,² већ у *Правој историји Инка*,
да би роб постао плах, сретнув цивилизацију, машине, колодворе
пуне.

Свикнут да не мирује никад, ако не спи, ил' залегне у лову, пре
починка,
клонио се свега, што је брже од коња све док не падне, умре, ис-
труне.

---

¹ Edgar Ibarra Grasso (1914–2000), аргентински антрополог.

² *Индијански језици*, Буенос Ајрес, 1958.

Ту ћемо и нас двоје залећи, последњи путници на колодвору пустом.
Небо, конкавно, као да га исцрташе лукови каријере Гнеја Помпеја,
кад у рату Луција Суле, и Гаја Марија, заузео Маријеву страну.

Потом,
Сулину. Потуче Марија у Африци, стече вијенац диктатора и корифеја.

У бици код Луканије, на зов Марка Краса, 5.000 робова Спартак
кових уби.

Чуј, пјевање о робљу звони, али не под звоном од злата, како мисли
Крас,
већ под оним од мједи. – Јер роб, и робиња, само ономе што им
тијела згуби,
посуде своју *чомиху*,³ инструмент повјерења, што тијело у жив
положи глас.

Има једнакости међу мртвима, ако већ не међу живима, у овој
постаји.

Оно што не можеш ускратити робу, ропкињи, као ни златољубиво
ме Красу,
нити Помпеју, како ти ономад рече, којег Птоломеј краљ, уби у
потаји,
живот је вјечни. *Љухај*,⁴ о мјесецу *Чајама*,⁵ екстраординаран по
гласу.

И по љепоти змије, појене млијеком ропкиња, и од крви роба успане
дању.

Гарант да се живот може само живјети, не и прекратити (ништа га не
брише).

Вјечан је, кано ријеч што служи љубави, контемплацији, преносу
или предању.

Као ту, под нама, Рио Гранде, жут и мутан кад горе у Боливији
ударе кише.

Само они који, унапријед, бјеху издвојени из смрти, не спадају у
ово јато:

борац, ако паде у бици; трговац, на путовању; кад на порођају
умре жена.

³ Чомиха, име богиње заштитнице. У домородачком народу Киче (Quiché) у Гватемали Чомиха је жена бога Балам Акаб, познатијег под именом Тигар ноћи. На језику Маја описан у миту званом Попл-Вух.

⁴ Мит о вјечном животу на језику кечуа (quichua, quechua).

⁵ Мјесец Пура, у митологији народа Quechua, звани још и Чајама, кад се одаје пошта једној змији ванредне љепоте која се храни млијеком и спава дању.

Астеке,⁶ не убрајаху, ни пале од грома међу мртве; ни глувог исто зато.

Мактлан,⁷ пакао на девет спратова, налик оном што зовемо Хад, или Гехена,

на сваком спрату има свог мајордома, пуномоћног и екстраординарног.

Оставимо по страни да ли пак постоји. Тезу, Сирлот⁸ има, с мита снагом:

људи носе нагон за тортуром, не само на лицу земље, свијета стварног,

већ и у срцу њену, Хаду, Гехени, Миктлану, зови како год ти је драго.

Но, прометнимо се сад у предјеле љепше, сном што дарива нам перо коке.

У Митлу,⁹ палате принципа и ратника, сред свештеничке метрополе Запотека.¹⁰

Ах, ти право на снове!... Ходати је дивно к теби, камоли бивствовати, кроз токе,

твоје и, с правом смртника на сан, пловити геометријом божанстава и река.

Хипотеза коју износи Џојс,¹¹ да су дизали палаче и храмове, осам тисућа љета,

споменуће те на час, благ, у цркви, синоћ, сред Уамауаке,¹² ропске крви њене:

сањати је бесмислено, ако сан двоструко не хвата грађанство оба свијета!

---

⁶ Астеке, политичко и многонародно царство Средње Америке са развијеном војном и технократском управом до 10. вијека.

⁷ Мактлан, царство мртвих које сеже до дубина инфрасвијета, према астечкој митологији антипод царству Тамоуанкан које представља небески рај. Мактлан има девет нивоа, исто колико и Данте набраја петсто година касније у *Божанственој комедији*.

⁸ Juan Eduardo Cirlot (1916–1973), шпански митолог, иконограф и музичар.

⁹ Митла, посвећено мјесто са свештеничким култом царства на територији данашњих мексичких држава Оаксака и Веракруз. Красиле су га монументалне палате намијењене обреду и забави племића и ратника, украшене фрескама и мозаицима кроз еволуцију од 1.000 година запотечке умјетности.

¹⁰ Запотеке, на језику нахуатл име народа Запоте, царство у Средњој Америци. Формирано прије 5.000 година, ово царство је култивисало политеистичку религиозну нарав и развијено епиграфско писмо.

¹¹ Thomas Athol Joyce (1878–1942), енглески научник, истакао се у америчкој и афричкој антропологији.

¹² Уамауака, град који су подигли шпански конкистадори 1594. у аргентинској покрајини Хухуј (Нуатамуаса, на језику кечуа „глава која плаче“).

То јест нас, на обали Рио Гранде, и робове у структури Миклана
и Гехене.

У трагању за срећом, као сви робови и принцезе, ропкиње, ерлови
и маркези,
што шибају језике, да им служе, на том путу, прибјегавајући лукав-
ству и лажи,
ил' херменеутици, семиотичким знацима... Или дипломатском
такту, егзегези,
ил' пјевању робовима, и ропкињама, ко нас двоје – пут и стопало
срећу тражи!

Дигнимо удове трудне из вреће за спавање. Сунце се рађа, и тјера
Гуаличо,¹³
натраг, у инфрасвет, инфрапатњу, да бјежи. Кренимо низводно:
Пурмамарка,
Укалера, Тилкара, Тумбаја, Леон и Рејес чекају нас у трагању за
срићом.
И најзад, престоница, Сан Салвадор де Хухуј, у коју ваља стићи
прије мрака.

*Успомени
дон Анџуна Белана
(30. 01. 2024)*

II

Језик има све што ратовање тражи: инфраструктуру, подршку из
позадине,
оруђа, оружја, комору, вође; и нагоне према регистру смрти, еле-
гантном.
Кад језици крену у крвмутњу, ништа им не стоји на путу. Све
домовине,
коријени, индоевропски или афрички, падну у помутњи за про-
фити ратном.

Језик не тражи ништа, доли што срце: крв, кад се пролије, да јој
опјева боју.
Птицу жуту, зелену, што ти у Боливији виђе, да словцем интер-
претира му писак.

---

¹³ Гуаличо, на језику мапуче геније који доноси узроке свих јада и патње
људског рода.

Нисмо доречени пак ако мислимо да језик је мелодија у полифо-
није строју.

Не, језик склон ратовању је крик, роба и ропкиње кодификовани
врисак.

Маје су јеле језике, тврди Балсабобре.¹⁴ Туђе говоре, премда ни код
свога

оне не би остале гладне. Хранећи се ријечју *jaīyap*, на примјер, из
квоте

матерњег, Маје су множиле значења. Једно, име царства инфери-
орнога,

друго Бог бр. 6, а треће знак: дијете, које кољу за жртву на тепсији
теракоте.

Ко ратује, тај живи. Тако и језик, тежња за добрим уништењем,
да сатре, миле,

једне знакове, другима живот дадне, брише реминисценцију и
напријед те гони.

Постојимо, дакле, док језик ратује и може да именује ствари. Јаха-
ње кобиле,

часови страсти, читање књиге. Декапитованом робљу, не смрт,
већ језик звони.

Уамауака је дивна прашина. Шпанац је заснова, мрамор не саби-
рајући јој крт,

ни тијела робова и ропкиња, већ крстове њине, на ветру своје вере,
штоно ли веја.

Ухватиште грудна коша, храњено корењем, језиком што куца за
живот и смрт,

као исто срце, између среће и бола, што лупа: прво за Цезара, пак
ли за Помпеја.

Сићушно, прем хуманоидно биће, сатир, у Араукана¹⁵ му право
име Трауко,¹⁶

срете нас на прилазу Тилкари. Жаропек, прашина, камење устаје
да поздрави.

---

¹⁴ Gonzalo de Balzalobre, мексички парох у седамнаестом стољећу, од 1630.
до 1650. посветио се идолатријској пракси народа Запотека.

¹⁵ Араукане, преколумбовски народ, насељавао Чиле.

¹⁶ Трауко, перверзна креатура висока 80 цм, опсједнут младим госпама.
Могао се одагнати тако што се поспе шака брашна изнад стола, и он би нестао
ван домета свјетлости.

Ти рече: „Рат је, на дојке ми језици слећу!... И кепец, перверзан као Глауко!”¹⁷

Рекох: „Прометнућу га у брашно!” Те загребох прах, да монструма обесправи.

Пурмамарка, загрљај јелена и жене. У долини, што чини Рио Гранде, док плоди кактусе, утасан и кољанаку,¹⁸ градић се храни биљем од језика и грамата.

Ја казах: „У Сан Салвадор де Хухуј ћемо стићи, чуј, кад на врби грођже роди!”

Ти одговори, вјештице: „Не, у пријестоницу покрајине стижемо живи за три сата!”

Затече нас ноћ у Тумбаји, претећи вулканима што од духова ропских се шире.

Пуна бодљи, варош се помјера ноћу, на друго мјесто, са собом носи гробља.

Пиншу,¹⁹ птицу за црне вијести, одагнасмо из крчме што красе је седла, синцире.

Једосмо сјеменке чија, кајоте, киноу, јуку.²⁰ Писмо сок тепаче, као на гозби робља.

Тренут међутим не стаје, тече, без милости, и рукама те стеже Чакалмека.²¹

Опијене, скупа с другим тјелесима узне нас профана вода. Свуд оноματοпеја.

Доплави робове, ропкиње и пород њини. На обали, краљ Птоломеј XIII чека.

Египћанин, робовима и дипломацији вичан, што уби Великога Гнеја Помпеја.

Би млађи брат Клеопатре, сагласан с оцем, да је ожени, и царство дијели с њоме.

Мислио је, као сви људи, да је сан о моћи, већ чисти облик диктатуре, врт раја.

¹⁷ Глауко, монструозно биће у грчкој митологији из реда нижих морских божанстава.

¹⁸ Љековито биље у Боливији, и у покрајини Хухуј.

¹⁹ *Pinsha*, бодљикаво цвијеће на језику мапуче. Исто тако птица злослутница.

²⁰ Јела преколумбовске кухиње у зеленом, плодном региону покрајине Хухуј.

²¹ *Chachalmeca*, свештеник народа Астека који у ритуалу приноси људске жртве, боговима, веже жртви руке и ноге. Имао је монопол над жртвом у сваком моменту иначе перфекционистичког, светог ритуала.

Позва Помпеја у Египат, обећа му речју, а уби га мачем. Акти,
фолије, гноме,
свједоче: мислио је, криво, Птоломеј фараон, да тиме одобровољи
Јулија Гаја.

Чека ропче, Араси, робињица Аруни; краљ робова Спартак, у кар-
невала тијеку;
да запливамо сви, обухваћени пјевањем о ропкињицама, ропчади,
себрима.

Конкистадори, антрополози, политичари, палеографи. Да се удје-
немо у исту ријеку,
премда богату неједнако: за робињице сузама, за квесторе и кон-
зуле сребрима.

Ако је Икчел,²² субоштво дана и ноћи, надлежна за казне тих, што
пркосе медицине,
скривише поплаве, погроме, пожаре, геолошке катастрофе за дру-
га човјечанства,
коме да се обратимо сви ми, пјевачи о себрима? Коме дискурс
ропства, у цјелини?
Тако пловисмо свуноћ валовима, меандрима ријеке штоно води
рубду изгнанства.

И најзад нас доплави Рио Гранде, нит живе, нити мртве, већ пре-
пуне љубави.
Искрцасмо се из чунова: глосе, историја ропства, синтакса, робље,
тијела, дуси.
Прогледа слијеп, ниједи прорече, преклан се већ вознесе, и очисти
се губави.
Сан Салвадор!... Хухуј!... Нас двоје, мила, падосмо на конак у вили
Зенаруси.²³

*Алехандру Шеровићу Касијањеди,
пријатељу из Гвајтемале,
и земљаку из Боке
(16. 01. 2024)*

²² *Ixchel*, амбивалентна божица у пантеону Маја, иначе сматрана божицом
мјесеца, била је жена *Itzamne*, господара дана и ноћи.

²³ Вила племства Зенаруса, у пријестоници покрајине Хухуј, била је по-
следња у којој је заноћио генерал Хуан Гало Лавале, униониста, и ослободилац
Аргентине. Убијен је у завјери федералиста на вратима ове виле, 9. октобра 1841.

III

Све је пренос. Све и свја. У стваралаштву једва друго, вриједно,
ишта да има.
У љами, и гуји, леопарду, Хухују тамо преко, гдјено скаласта брда
су црвена,
преноси су скривени. Не плове водом, ваздухом, већ слепо гру
молекулима.
Блуде без ритма, и програми су им одреда палеографски, попут
фолије графема.

Неслуђена дилемом, да ли те начини човјек, сјена, сан или какав
ли оно Бог,
дјевојко из пјесковите Пурмамарке, љупка, стопљена уза стадо
љаме,
стадох пред бескрајним преносима. Сам самцит. Копљевит као
митски рог,
што ће прерасти главу бика, јарчине, па и јелена илити плахе јеле-
нове маме.

Да није роба, себра, ропства, ко би уопште, икада, и помислио на
слободу?
Без ропкиње, себарке, чему да служе сузе у закона препуном сви-
јету?
Она четири стуба, потпорна, која подупиру земљу, горе према
своду,
два су ропска, *зак ксиб ђак*,²⁴ вели календар Маја у прашном Чапу-
кулету.

Жена је пренос. Мостић. Пренос млијека слатка, што у свом њедру
носи,
до смртне постеље јунака, ослободиоца, име му: дон Хуан Гало,
Лавале.
Генерал погођен паде, пријестоница Хухуја, сред виле племства
Зенаруси.
Уби га један, од сто шездесет девет браће, издаде, стрефи га у
груди лавље.

Ропкиња чедних толико, и све што се огрнути да, оком, у колони-
јалну форму,

---

²⁴ *Zak xib chac*, атлас. У митологији Маја ово име је дато једном од четири
ри *Vacaba* (браћа која држе небо на плећима да не падне). Вјеровало се да су сва
четворица успјела да се спасу кад је свијет уништен у општем поводњу.

триста тридесет и шест руку, језици паса, тисућу перади, хртови,
понча, маске,
даде се на брисање крви, лава, вође, која потече кроз узану коњску
орму.

Крви ослободиоца, издатог од саборачке, издајне, невјерне руке
му братске.

Униониста, он би. Прође Чиле, Анде, Тукуман и Салту, још Хухуј
водећ герилу,
докле му федералне снаге учинише засједу. Клопку. И у оној про-
клетој вили,
стиже га судбина, иста коју је живио: метак федералисте, циљан
у вратну жилу,
пред очима њих, сто шездесет осам бораца, жена, и толико робља
што цвили.

И робље, брисаше крв што узводно шикну. Кнегињице у олтару,
корота,
осми октобар, осамсто четрдесет и прва, ту бдише. Ропкиње, кон-
кубине,
над рањеним, докле крв стаде, по календару Инке именом Уира-
кота.²⁵

Молише кишу, мјесто крви, оплакаше га. Леш завише у заставу
Аргентине.

Пренос је све. Солдата сто шездесет осам, ропкиња, робова још
толико,
узводно, с вожда трупом, по јари, супроћ Рио Гранде широког тока.
Да се крвник не докопа тијела, што трофеј бјеше, почасни, исто
колико
и жив, Лаваље. Утекоше. Анабаза три дана, глад, гоничи, стријеле
крволока.

Прођоше Јалу, куд се потоци укрштају попут авети. Волкан још,
плави.

Пурмамарку, у почаст ономе, што више легенди но дана својих знаде.
У капелици Уакалере,²⁶ пуковник Данел, Франчез, рашчеречи леш
у застави,

---

²⁵ *Huiracota Inca* (1400–1438), осми гувернер династије Инка, демисио-
нирао пред амбасадором краљевства Чанка (*Chanka*) и повукао се са својим
синовима, женама и слугама.

²⁶ *Huacalera*, мјесто на путу од престонице Хухуја, три дана јахања према
Тилкари, гдје су саборци сасјекли труп свог генерала да га непријатељи, федера-
листи, не отму као трофеј. Одвојили су кости, а исјечен леш бацили у Рио Гранде.

пун црва; обезмеси га, обесали, трулог, и бацише луб у мутни Рио Гранде.

Најмлађи од синаца, мезимче, у довијек лојалноме Хуана Гала пуку, гледајућ дроб просут, онога, којега до јуче зваше наш јуначки мештре, оцу, бригадиру, окрену се. Болно. Од глади, трже махнит му руку, залив је сузама до лакта, препотопским, и вриснув: „Мој оче, штета јетре!”

Наставише узводно, обезглављен пук, стазом коју називамо Икал Ахау,²⁷ безводнициом, кано што је и бог, чије име у декларацији Маја је сјело. Символогија је наук што означава љубав, храну, пиће, и небоплаву, сваку другу боју, тако просто, као што је твоје тијело црно, а моје бијело.

Жено, нас двоје чекамо шта се збива натраг у повијести. Упамти прије сна:

ми немамо сазнања, чиста, већ само чекамо шта ће се десити у прошлости.

Збиће се оно што језици ријеше, на конференцији, самиту, у доба нека касна.

Хотел Хилтон, или пећина неандерталца, одлучиће филолози, наши гости.

До тада ћемо живјети утјеху садашњости, на опрезу од бога Суатива,²⁸ да градимо свој пут кроз снове, као што раме гради тетиве, лигаменте.

Клонимо се невоља, оне слободу траже, јер и у њима тече крв роба жива.

Каогод и Сунгусе,²⁹ момка што муж постаде мајци, будући њено дете.

*Инес Мекавеј,
пријатељици из Александрије,
амбасадорки Етиопиа
(14. 02. 2024)*

²⁷ Бог у митологији Маја, опозитан према богу сунца Кинич Ахау (*Kinich Ahau*).

²⁸ Бог са духом зла, у пантеону народа Чипча (*Chibcha*), некоћ насељеног на простору данашњег Еквадора и Никарагве, овлашћен и задужен да шири бол и невољу међу људима.

²⁹ *Suginza*, син богиње рађања Бахуе, у момаштву постао њен муж. Извори не наводе ништа о Едиповом комплексу, грчкој историји познатом касније, преко Софокла, напротив, Сугунса је сматран оцем мушког рода.

IV

Октобар, *ума рајми килџа*,³⁰ кадно се приноси месо на тргове јавне: свињчина, овца, псето, љама; којот, викуња,³¹ и мекано маче.

Слијепи, глуви призива туда кишу, робови и ропкиње сви коже тавне.

Уамауака, међу робљем Кечуа,³² штоно ће рећи: глава која плаче.

Удове сад протежемо трнуте, топле, у мотелу од дрвенасте грађе. Библиотека, слике, доручак, шалице, воће; тотеми од печене теракоте;

све на љубав подсејаћа, на једно тијело, што оно друго њухом, нађе, ту иза цркве, барокне. (Шпанац горди узвиси је, некоћ, до надљепоте.)

Ово што сањамо пред зору, апсурд је, консеквентан први за другим: матер што наводно устријели рођаку, даму у црвенкастом капуту; министар, кучкин син, што злочин ислеђује као лопов с прстима дугим.

И жртва, ко бајаги невина, курва (ex), проштена крај митраљеза на пулту.

Зато пређимо на стварнија дејства, од снова што ноћцу нашу сијеку: анабаза у високи Болив, пратиљо; бјекство, заклетници, коњи, мачке;

пси што се вуку за пуком, гује, љаме, трагови чизама у пијеску.

Удови унионисте, и устаника, најзад, балсамовани ко мошти светачке.

Обескожене, лубању, гњате и уде, умочише у бачву пуну меда.

Бацише на кола, свезаше, сто шездесет осам робова пошту им пружа.

Исто толико почасне, нијеме страже за *Чури инти*,³³ сина сунца и неба.

---

³⁰ *Raimi Quilla*, на језику кечуа свечаности сунца, церемонија која се славила у царству Инка о зимском солстицију са 100.000 учесника и робова. Политички, социјални и културни значај проширио је ову церемонију на читаво царство, а укинули су је шпански конкистадори у 16. вијеку.

³¹ *Guanaco, vicuña* – дивља љама, и јелен, обитавају у Андима и цијењени су у лову и на трпези.

³² *Quechua*, индијанска племена у Кордиљерима и Андима, везана поријеклом за империју Инка која се развила почев од *Anno Domini* 900. након климатских промјена и декаденције држава Уари (*Huari*) и Тиуанако (*Tiahuanaco*).

³³ *Churi Inti*, у митологији Инка син сунца, једна од три златне маске у Храму сунца (*Templo del Sol*) на острву у језеру Титикака.

Мјесец *киља*,³⁴ строги пост, кад ропкињу грле руке претка мјесто мужа.

Сва она друга војска плаче, сто шездесет осмина, њих сужања, и још ропкиње, вуку се за бачвом меда с костима што мртав даде. Али гле чуда, сузе неће низ образе, већ теку горе, некуд пут грања, као да инат љути чине, пркос, и каприц низводном току Рио Гранде.

Да, душа робља везаног колонијална је, консекутивна и милостива, предана трпњи кроз инстинкт, убирању плодова свега, и апсурда. Чета не оплакује утробу и кожу, већ се радује гњатима и костима, поринутим у мед, језик слатки, што рађа со, да извиру објаве и чуда.

Роб, ријеч која плаче, али никако на туђем говору, већ на своме: „Ријеке и ви потоци”, наводно каже, „птице, пуне мелоса и харизме, дајте ми снаге да вриштим од бола, преточеног у силабе, у идиоме!” и ријека суза пење се, узводно, за бачвом меда и топотом чизме.

Има подврх свода једно мјесто, Рио Пука Мајо завија, према Потоси, и гора веже земљу с небом, налик омчи; робови крсте град Суипаћа.

Војска духова ту све обрће наопако: суза горе тече, рат у глоси води се, не на пољу. Ропство сматра се даром божијим, Анан Паћа.³⁵

Туда се гре долином среће, и смрт не бива рат звука, нити дијалекта, већ пјевање које слави једнакост крви, и воде Рио Мајо, слатка појила.

Прођоше, одајући почаст удовима Хуана Лаваља, меду, и мирису бурета, који Гарсиласо³⁶ назва некоћ: двије муње истовјетне, Катила и Ђукила.³⁷

И ти, робе Јавар, подиже поглед према ропкињи коју ти срце силно жуди,
корачајући стазама цвијећа, бунике, мирођије, траве и флоре сваке ине,

³⁴ *Mama Quilla*, у митологији Инка име дато мјесецу у његовом карактеру божанства.

³⁵ *Hanan Pacha* је, како пјева Гарсиласо де ла Вега (Инка), мјесто гдје душе живе слободно без рада и душевних патњи.

³⁶ Garcilaso de la Vega (1491–1536), велики шпански пјесник Златног вијека, родом од перуанских Инка. Дипломата, војник, претеча Шекспиров, утицао на шпанску и свјетску књижевност.

³⁷ *Kathuila*, на језику кечуа глас да значи творца сунца; *Chukila*, муња.

хотећи казати, шапнут, или већ артикулисати што ти се оте из груди:

„Плачи, љубави!... Плач, то је тијела сок, крв која веже попут грмљавине!”

Транспорт је мистерија. Дуж Боливије, бјежећи од гонилаца и хијена,

у катедрали Потоси, кудано тече Сан Педро, и кечуа језик се чује, поводише кости из меда. Положише у крипту, да не буду трофеј плијена.

Ван конфедерације... Пренос је, дјевојко, крвца што се воли и шује!

„Све је могуће”, рекох. „Све!... да роб се, у господара свог, сатвори; пеликан да се збуде кактус, љама мрав, ерлови свиње елоквентне!”
А ти ћеш, срцу драга, дјево сомнабулна, тихо: „Иди, иди и реци то на гори!”

Тако и би. Уздигох се, чедно ропче, и ми утонусмо у снове диферентне.

*Др Франческу Какаму, Римљанину,
за њосјећу Овидијевом родном
їрагу Сулмони, 29. 11. 2021.
(18. 02. 2024)*